

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Заводського районного суду м. Дніпродзержинська
Дніпропетровської області
23.07.2024

м. Дніпро, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 23 липня 2024 року групою НПМ здійснено відвідування Заводського районного суду м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області (далі – суд, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Бібля Вікторія Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Лиженко Дмитро Сергійович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Крупій Оксана Володимирівна, представник громадської організації.

Керівництво установи:

Савранський Тимур Антонович, голова суду (на посаді з квітня 2024 року).

Михайловська Наталя Юріївна, керівник апарату суду (на посаді з 2015 року).

З боку керівництва суду перешкод на шляху потрапляння до будівлі установи не було. Керівник апарату суду сприяв роботі групи НПМ.

Заводський районний суду м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області знаходиться за адресою: вулиця Ігнатія Ясюковича, будівля 5, місто Кам'янське, індекс 51925.

Двоповерхова будівля, в якій розміщений суд, побудована у 1856 році. Суд почав свою роботу в цій будівлі з 1983 року.

Штатна чисельність апарату суду складає 52,2 штатних одиниць, з них 11 штатних одиниць суддів.

Судочинство у суді фактично здійснюють 4 судді із наділеними повноваженнями.

На вході до суду є вивіска із зазначенням повної назви суду (фото 1).

Наявна система відеонагляду в коридорах установи та зовні будівлі, загалом встановлено 11 камер відеонагляду. Інформація, отримана з камер відеонагляду, зберігається протягом місяця (фото 2).

У приміщенні встановлені інформаційні стенди з необхідною інформацією для громадян та облаштовані місця для роботи із документами (фото 3, 4).

Для здійснення правосуддя суд має канцелярію, архівне приміщення, конвойну кімнату, 7 залів судових засідань, із яких в 4 залах є можливість розгляду кримінальних справ.

Зали розташовані на першому та другому поверхах.

Зали судових засідань для розгляду кримінальних справ облаштовані стаціонарними кабінами для підсудних (засуджених) із металу та захисного скла (фото 5), необхідною комп'ютерною технікою, меблями (фото 6).

Є можливість проведення судового засідання у режимі відеоконференції.

Для знезаражування залів судових засідань та конвойного приміщення в наявності 12 бактерицидних ламп.

Для протипожежної безпеки у будівлі обладнана та підключена автоматична пожежна система, також є вогнегасники (фото 7).

Для підтримки громадського порядку у суді, запобігання проявам неповаги до суду та припиненні таких проявів, охорону приміщення й іншого майна суду, забезпечення захисту суддів, працівників апарату суду та безпеці учасників судового процесу при вході чергують працівники територіального управління Служби судової охорони у Дніпропетровській області (фото 8, 9).

На центральному вході проводиться реєстрація відвідувачів та перевірка документів.

Для надання первинної домедичної допомоги громадянам працівники суду та територіального управління Служби судової охорони у Дніпропетровській області мають аптечки з необхідними ліками та медичними матеріалами (фото 10).

Скарги від підсудних (засуджених) осіб на умови тримання та неналежне поводження на адресу суду протягом 2022, 2023 та поточного 2024 років не надходило.

Фактів заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті підсудних (засуджених) не було.

Конвойне приміщення знаходиться на першому поверсі будівлі. Кімната для конвою облаштована разом із 2 камерами для тримання підсудних (засуджених). Площа камер 13 кв.м. та 8,8 кв.м. (фото 11).

В конвойному приміщенні в робочому стані вентиляція та освітлення.

На виконання п. 6.5.2 ДБН є санітарна кімната для користування підсудними (засудженими).

Конвоювання підсудних (засуджених) здійснює батальйон конвойної служби № 1 Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області (фото 12).

Підсудні (засуджені) доставляються до суду спеціальним транспортом (фото 13).

Конвоювання підсудних здійснюється з першого на другий поверх сходами та коридорами загального користування. Від спецтранспорту безпосередньо до конвойного приміщення конвоювання здійснюється через окремий вхід. На момент відвідування суду в конвойному приміщенні був 1 підсудний.

Скарг та зауважень на неналежні поводження з боку працівників суду та конвойної служби від підсудного не надходило.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на гідні умови тримання (ст. 25 Загальної декларації прав людини, ст. 28 Конституції України).

1. Вимогами п. 6.5.2. ДБН В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175, передбачено, що у будівлі суду повинно бути три камери на кожен залу судових засідань для розгляду кримінальних справ.

На день відвідування в установі 4 зали судових засідань для розгляду кримінальних справ (по 2 зали на кожному поверсі), відповідно у суді має бути облаштовано 12 камер для тримання підсудних (засуджених). Натомість в приміщенні конвою облаштовані 2 камери для тримання підсудних (засуджених). Це не дає можливості роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, яким заборонено спілкування між собою.

Вищевказані порушення є приводом до подання заяв проти України до Європейського суду з прав людини. Так, у справі «Ярослав Білоусов проти Росії» (Yaroslav Belousov v. Russia) (заява № 2653/13 і № 60980/14 від 4 жовтня 2016 року) заявник утримувався у суді в тісній кабіні разом іншими підсудними. За цих підстав Європейський суд з прав людини постановив, що у зв'язку з неналежними умовами утримання в суді порушено статтю 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та призначено виплати значних сум коштів в якості моральної компенсації.

2. В конвойному приміщенні відсутні аптечка, металева шафа для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів, що суперечить основним вимогам щодо облаштування конвойних приміщень.

3. Санітарна кімната в конвойному приміщенні потребує капітального ремонту. Так підлога та стелі у занедбаному стані, мають велику кількість плісняви та бруду внаслідок постійної вологості та недостатньої циркуляції повітря у санвузлі (фото 14, 15). Це суперечить вимогам ДБН В.2.2-26:2010 щодо утримання приміщень для тимчасового утримання під вартою.

Порушення права на професійну правничу допомогу (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України).

4. У порушення вимог п. 6.5.2 ДБН, ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможливорює реалізацію їх права на захист.

Комітет із запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у 21-ій Загальній доповіді

наголошує на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином з нею поводяться. Комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (ст. 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, ст. 21 Конституції України).

5. У порушення вимог п. 11.5 Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), на першому поверсі відсутній санітарний вузол для маломобільних груп населення та людей з обмеженими можливостями.

6. Доступ маломобільним групам населення та підсудним (засудженим), що пересуваються на кріслах колісних обмежений доступ до будівлі суду, в тому числі на другий поверх, через відсутність пандусу чи підйомного механізму, що є порушенням п. 6.1.2. та 6.3 ДБН Інклюзивність (фото 16, 17).

Порушення права на забезпечення безпеки у суді.

7. Тимчасове укриття в суді не облаштовано, що є порушенням Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579.

Окрім цього, працівники та відвідувачі наражають себе на небезпеку під час оповіщення сигналу повітряної тривоги продовжуючи перебувати у приміщенні суду або на подвір'ї; судові засідання переривається на сигнали повітряної тривоги за бажанням учасників процесу.

Найближче укриття знаходиться на відстані близько 700 метрів (в будівлі театру).

8. У порушення вимоги п. 13 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів,

затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, в приміщенні суду не забезпечено ізольований маршрут конвоювання підсудних (засуджених), із конвойного приміщення до залів судових засідань конвоювання здійснюється загальними сходами та коридорами, відкритими для сторонніх осіб. Зазначене призводить до порушення права на безпеку як відвідувачів, працівників суду, так і підсудних (засуджених), а також підвищує ризики потрапляння та передачу заборонених предметів в приміщеннях суду (фото 18).

9. Бокс або загороджена територія для заїзду спеціального конвойного автомобіля відсутні, що порушує вимоги п. 14 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних) за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (фото 19). Таким чином, порушується принцип ізольованості конвоювання, в результаті чого, такі обставини можуть призвести до виникнення надзвичайних подій, що в свою чергу є порушенням права на забезпечення безпеки в суді.

10. У порушення п. 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, затверджених Економічною та соціальною радою ООН та п. 22.5 Європейський пенітенціарних правил, затверджені Комітетом міністрів Ради Європи від 12.11.1987 та вимог пункту 12 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах підсудних (засуджених) за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 в залах судових засідань для кримінальних справ відсутній доступ до питної води підсудними (засудженими) та інших учасників процесу.

11. Відповідно до вимог пункту 9.5 ДБН для знезаражування залів судових засідань для розгляду кримінальних справ та камер для підсудних (засуджених) приміщення повинні бути обладнані бактерицидними опромінювачами (бактерицидними лампами). Не дивлячись на наявність у суду 12 бактерицидних ламп, знезаражування приміщень не проводиться із-за виключення світла (із пояснень керівника апарату). Журнал обліку проведення знезаражування в суді для огляду не надавався.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Дніпропетровській області:

1. Розглянути можливість обладнання в будівлі суду найпростішого укриття для безпеки працівників та відвідувачів суду.
2. Обладнати конвойне приміщення відповідно до вимог пункту 6.5.3 ДБН, пунктів 9, 10, 12, 13, 14, 15 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних) за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, пунктів 3, 11, 3.12, 3.13, 3.14 Інструкції з організації конвоювання затриманих і взятих під варту осіб в ОВС України».
3. Обладнати кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими);
4. Терміново вирішити питання забезпечення доступу підсудних (засуджених) та відвідувачів суду до питної води в залах судових засідань.
5. Вирішити питання доступу маломобільним групам населення та підсудним (засудженим), що пересуваються на кріслах колісних до будівлі суду, відповідно до п. 6.1.2. та п. 6.3 ДБН Інклюзивність.
6. Розглянути можливість облаштування боксу або загородженої території для заїзду спеціального конвойного автомобіля відповідно до п. 14 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних) за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68.
7. Розглянути можливість проведення ремонту санітарного вузла для підсудних (засуджених) в конвойному приміщенні.
8. Вжити заходів щодо облаштування санітарного вузла для користування маломобільними групами населення.

Заводському районному суду м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області:

1. Обладнати у приміщенні суду кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими).
2. Розглянути можливість розробки ізольованого маршруту конвоювання підсудних (засуджених) від конвойного приміщення до залів судових засідань.
3. Забезпечити доступ до питної води в залах судових засідань.
4. Забезпечити проведення знезаражування залів судових засідань для розгляду кримінальних справ та камер для підсудних (засуджених)

бактерицидними лампами; проводити фіксування проведення знезаражування у відповідному журналі.

5. Вжити заходів щодо запобігання порушенням, які можуть призводити до порушень прав людини.

Додаток: фотоматеріали на 10 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини**

Вікторія БІБЛЯ

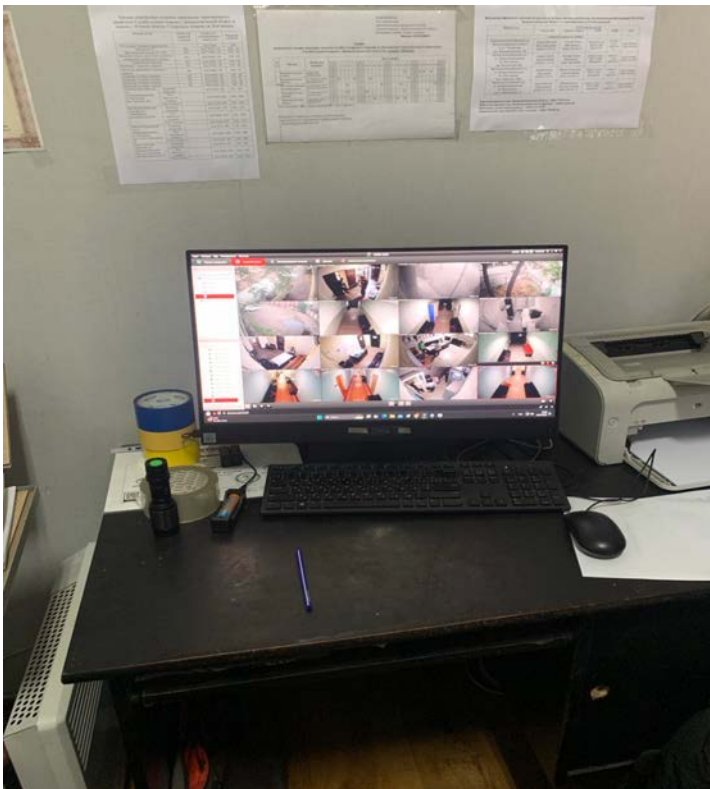
Фотоматеріали до звіту**Фото 1****Фото 2**

Фото 3

Фото 4

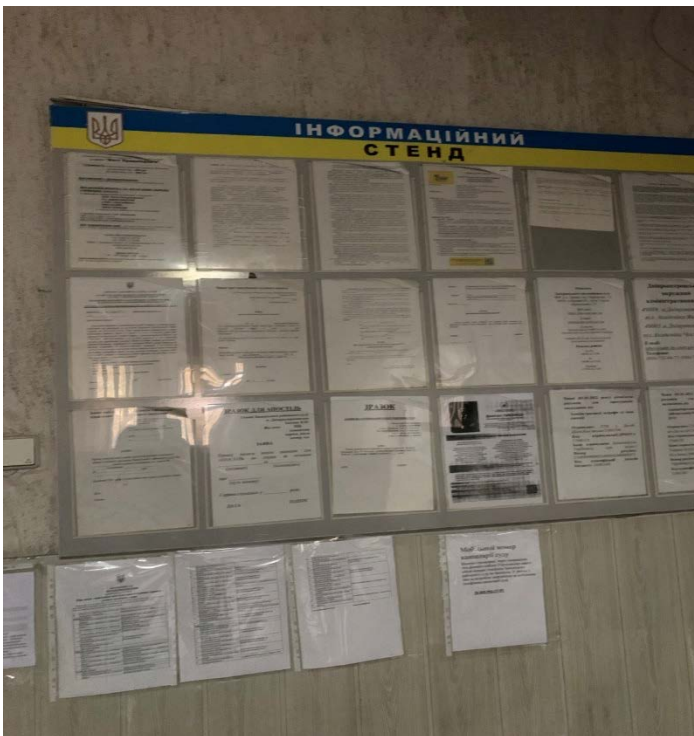
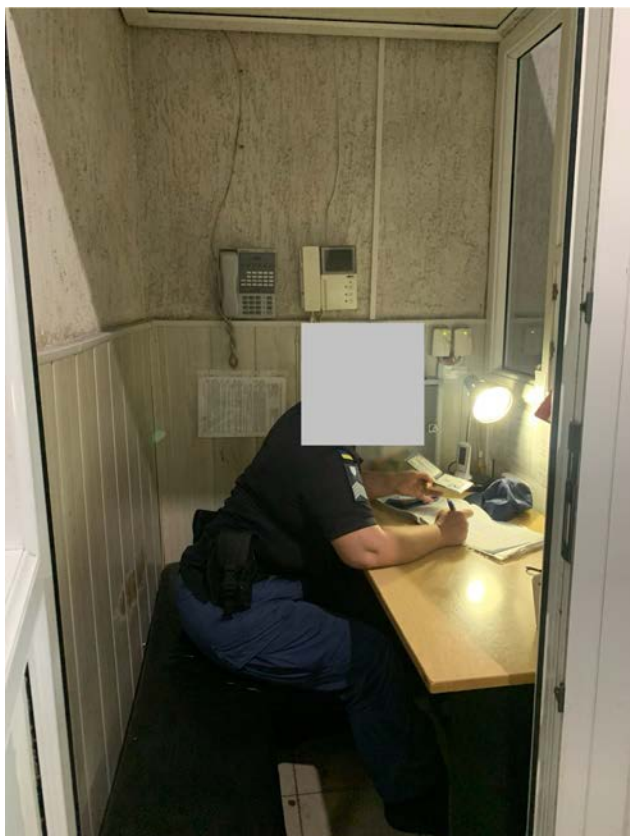

Фото 5**Фото 6**

Фото 7

Фото 8

[illegible]

Фото 11

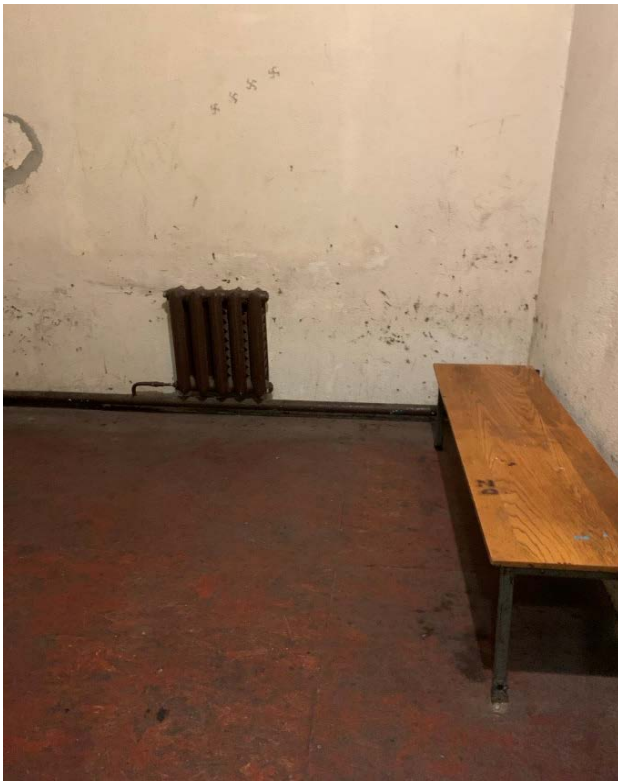

Фото 12

Фото 13**Фото 14**

Фото 15**Фото 16**

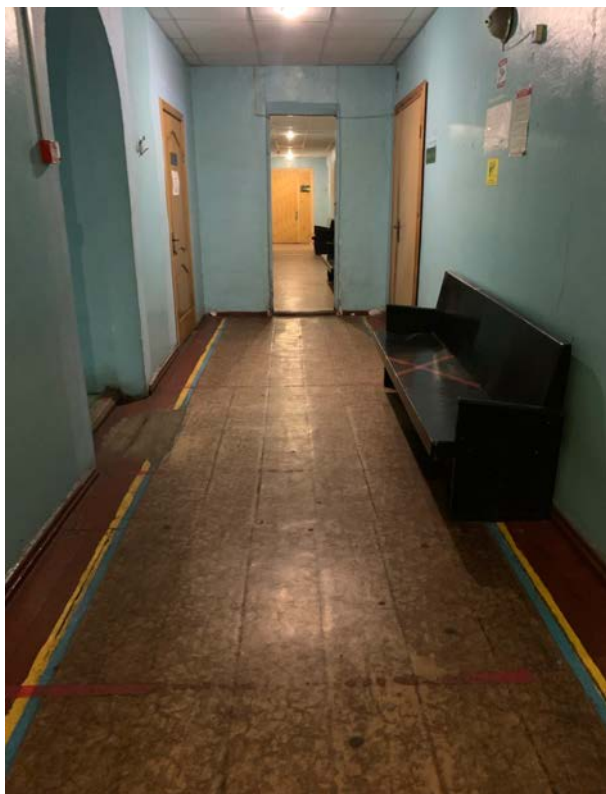
Фото 17**Фото 18**

Фото 19